

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 7. avgusta 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Besede velikega kralja

Sporazum bo sklenjen še mnogo pred jesenjo, je dejal pred kratkim ministrski predsednik Cvetković in vsi znaki govorijo za to, da smo danes v resnici pred sklenitvijo sporazuma. Z njim se bodo položili za naše notranje in tudi gospodarsko življenje novi temelji in za desetletja bo odvisen naš bodoči razvoj od tega, kakšni bodo ti temelji in kako se bodo položili. Razveseljivo je, če v zvezi s tem spominja beograjska revija »Nezavisna« Tribuna na besede, ki jih je napisal veliki kralj Peter I. kot uvod k l. 1909. v Londonu izišli knjigi »Serbia by Serbians«. Kralj Peter I. je bil prepričan demokrat in mož, ki je iz vsega srca ljubil svobodo in tak ostal tudi kot vladar. Zlasti v današnjih časih, ko mnogi pozabljajo, da je bila Srbija jugoslovanski Piemont samo zaradi svoje svobodoljubnosti in demokracističnosti svojega režima, dobivajo besede kralja Petra poseben pomen. Zato naj dobe mesto tudi v našem listu. Takole se glase besede velikega kralja:

»Mi smo prepričani, da je zdravo in svobodno politično življenje prvi pogoj narodnega blagostanja in zato smo budni čuvar ustave in parlamentarnega režima. Striktno upoštevajoč ustavo, želimo, da zagotovimo uspešno vlogo vladarjeve oblasti in pravilno vodstvo važnih državnih poslov. Naš cilj je, da se dvigneta blaginja in ugled države in da se naveže civilizacija na častno in veliko tradicijo. Tudi nadalje bomo gledali na to, da se osebne pravice in svoboda vseh državljanov istočasno branijo in zjamčijo. Samo v svobodi se more narod pripraviti, da bo užival plodove svojega dela. Kako se sploh more narod privaditi na svobodo, če živi v suženjstvu? Smatramo, da je osebna in splošna svoboda veliki pogoj za napredek naroda. Politične razcepjenosti v državi ne smejo nikdar ogroziti interese naroda. Čeprav morejo Srbi pripadati raznim političnim strankam, so vendar vsi sinovi iste dežele in vsem je blagor države najvišji ideal. Vse stranke morajo zlasti skrbeti za gospodarske principe, za uspešno vodstvo narodnih poslov in za pospeševanje materialnih izvirov države. Prav tako pa se tudi ne bo zane-marjalo prosvetno dviganje naroda. Pa tudi moralno dviganje naroda je važno — z eno besedo: prosveta in moralna sila naroda sta dva najmočnejša činitelja napredka. V želji, da se sila države postavi na varno in solidno podlago, hočemo pospeševati prosvetno delo med narodom, ko tudi utrjevanje značaja v posameznikih, da bi v vseh razmerah v občno zadovoljnost izvrševali svoje dolžnosti do države. Prosveta je bila ena prvih skrbi države. Duh vdanosti, medsebojne ljubezni in hrabrosti, kar je osnova narodnega značaja, se mora ohraniti in dvigniti, prosveta pa je varna pot za bodočnost. Potrebno je, da se okrepi morala v narodu, ker religija brez morale ni dovršena. Največje važnosti je, da se utrdi običaji in okrepe vezi rodbinskega življenja, ker je rodbinsko življenje podlaga našega obstoja. Samo gospodarsko močna Srbija bo mogla rešiti ta velika vprašanja in zato si prizadevamo, da dvignemo gospodarsko življenje, da damo polet kmetijskim in

industrijskim podjetjem, da razširimo plovbo in trgovino ter da organiziramo vsa prometna sredstva. Vse mora služiti našemu največjemu gospodarskemu poletu. Vrednost v kmetijstvu in odločnost v vseh poslovnih panogah se priporočata sama po sebi. Kmet, ki se izkaže tudi izven svoje vasi, trgovec ali industrialec, ki s svojim delom dvigneta gospodarsko silo Srbije v kakršni koli smeri, ti so resnični patrioti in branilci svoje domovine kakor vojaki, ki umirajo na bojnem polju za narodno neodvisnost.

Industrija se mora podpirati, potrebno pa je, da je njen razvoj sistematičen, pameten in prilagojen potrebam dežel. V želji, da se ohrani mir v deželi in da se zava-

rujejo meje, je razumljivo, da se bo obrambni sili države posvečala stalna pažnja. Posledice tudi še tako kratkega zastoja poslov za pospeševanje narodne obrambe se morajo nekoč silno maščevati. Zato bomo v mejah državnih možnosti vztrajali na tem, da se zagotovi resnična zaščita pravic in interesov države. Čim bolj močan je napredek države, tem večje je tudi bogastvo dežele; nikdar pa ne smemo pozabiti, da prevzame narod za svoje delo tudi velik del odgovornosti. Kajti narod nikdar ne stoji na enem mestu. Narod mora napredovati na vseh frontah in mora biti v stalnem napredku, bodisi kot zajednica bodisi kot posameznik, stopajoč po poti, na katero je že stopil srbski narod in

zaradi katere se je boril. Zato se ne sme štediti, da bi izpolnil svojo historično misijo, ki jo je prevzel na sebe in ozirajoč se na svoje prednike, se ne sme vračati na stare metode življenja.

Iz leta v leto prihajajo narodi v vedno bolj ozke zveze, ki postajajo vedno intimnejše. Ker je nepoznavanje ena najbolj varnih poti za konflikte in nesporazume, se vedno bolj čuti potreba za čim večjim medsebojnim spoznavanjem narodov. Zato je dolžnost vsakega naroda, da seznani svet s samim seboj, da bi se na ta način že nekaj storilo, da bi se odpravilo sedanje nepoznavanje. Ta dolžnost ni manjša od drugih dolžnosti, ki so priznane kot slehernemu narodu potrebne.

predsednik Tujskoprometne zveze iz Ljubljane banski svetnik v p. dr. Ratej z ravnateljem dr. Žižkom, generalni tajnik Zveze industrijev dr. Golia, več poslancev, bivši podpredsednik senata dr. Ploj, šef policije Kos, obmejni komisar Krajnović, načelnik dr. Ladiha za železniško ravnateljstvo, stolni dekan dr. Cukala in mestni župnik msgr. Umek za cerkveno oblastvo, prota Ivošević, župan murskosoboški in predsedn. Prekmurskega tedna Hartner, upravnik carinarnice Mičić, ravnatelj Krejči, dr. Tominišek za Aeroklub, minister v p. dr. Kukovec, zborniški svetniki Pinter, Šerec, Sojč in Zadravec, predsednik Združenja trgovcev Oset, šef davčne uprave Sever, upravnik gledališča dr. Brenčič, g. Klešić in predsednik gostinskega odveka Majcen, vodja folklorističnega instituta Glasbene Matice v Ljubljani Fr. Marolt, primarija dr. Černič in dr. Dernovšek za Zdravniško društvo in še mnogo, mnogo drugih.

Predsednik »Mariborskega tedna« bivši župan dr. Lipold je pozdravil goste in potem v kratkih potezah naglasil namen in važnost Mariborskega tedna. Svoja izvajanja je zaključil s klicem »Živio« Nj. Vel. kralju Petru, ki baš sedaj prebiva v naši sredi, na Bledu. Godba je zaigrala državno himno.

Župan dr. Juvan je nato na kratko orisal dosedanje uspehe Mariborskega tedna, brez katerega si obdravske prestolnice ni mogoče več misliti. Zato občina tudi vsestransko podpira Mariborski teden in ga bo tudi v bodoče, ker se dobro zaveda velikega pomena Mariborskega tedna za Maribor, zlasti pa za gospodarstvo in za razvoj tujskega prometa.

Po njegovem govoru je načelnik dr. Trstenjak v imenu bana dr. Natlačena proglasil Mariborski teden za otvorjen z vzklikom Nj. Vel. kralju Petru in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu. (Živahni živio-klici!)

Gostje so si nato podrobno ogledali posamezne razstave na VIII. Mariborskem tednu in so se zelo pohvalno izrazili o vseh.

Že prvi dan je bil obisk nenavadno živahen. Do večera so valovale množice po razstavišču, zvečer pa je vrvelo pestro življenje na močno razsvetljenem veseličnem prostoru. Še večji je bil obisk seveda v nedeljo, ko je pritisnilo prebivalstvo z dežele in so dospeli zunanji posetniki, v velikem številu tudi iz Ljubljane.

Festival v ospredju zanimanja

Glavna prireditelj letošnjega Mariborskega tedna je bil vsekakor veliki festival slovenskih narodnih običajev, ki si ga je prišlo ogledat tudi na stotine zunanjih gostov, predvsem iz Ljubljane. V soboto opoldne je prebivalstvo šlo pozdravit na kolodvor narodopisne skupine iz severne Slovenije in iz Bele Krajine, ki so se pripeljale v Maribor, da seznanijo prebivalstvo z raznimi starimi, že večinoma pozabljenimi šegami in običaji. Občinstvo je drage goste, došle v slikovitih narodnih nošah dotičnih krajev, spremlilo z godbo po mestu. Popoldne je bil spreved na stadion, kjer je bil proti večeru prvi nastop sodelujočih. Gledalcev je bilo več tisoč, ki so točko za točko sledili izvajanju z vedno večjim zanimanjem. Burno ploskanje je nagradilo fante in dekleta in originalne godce za njihov trud.

Nelojalna konkurenca škoduje slovesu ljubljanske trgovine

Ugleden trgovec nam piše:

Ljubljana, ki je med vojno slovela kot najsolidnejše trgovsko mesto, je dobila v zadnjih letih v svojo sredo nekaj prav čudnih elementov. Ti mislijo, da smejo delati, kar hočejo in s svojimi nekulantnimi metodami razburjati trgovske kroge, predvsem pa solidne poštene trgovce. Postopanje teh elementov je zavzelo že takšen obseg in vsa zadeva je dozorela že tako daleč, da se mora spregovoriti resna beseda s temi »trgovci«, katerih postopanje se že nagiblje na cigansko ali židovsko stran. Kako drugod nastopajo proti takšnim elementom, naj navedem kot primer Nemčijo. Tam so seveda tudi trgovci pod strogo kontrolo, da se nihče ne more odtegniti državnim davkom, ne da bi ga zadela občutna kazen. Toda tam tudi pravijo, da trgovci ne sme prodajati s premajhnim dobičkom. Če moraš plačati državi visoke davke, plačevati za penzijski fond in druge socialne dajatve, če moraš pošteno plačevati namesčence, potem moraš temu primerno tudi zaslužiti. Če mal trgovec ne more napraviti primerne prometa in dela sam, a ne plačuje skoro nikakega davka, mu kratkoma lo zapro trgovino in pravijo: Lenuhariš, ne plačuješ davkov, torej od tebe nima država nikake koristi. Zato hajdi na delo! Mi potrebujemo delavnih ljudi, ne pa postopačev!... Čisto pravilno! Toda to le mimogrede.

Dogodilo se je pri nas že pred leti, da je neki trgovec naznačil blago, ki je stalo v tovarni n. pr. 27 din pravilno na 35 din. Drugi trgovec to vidi in nastavi blago na din 32. Potem zopet prvi zniža ceno na 28 din, trgovec B. pa na 24 din. Potem zopet A na din 20 in trgovec B na 18 in celo 16 din. Torej čisto novo blago se prodaja v zgbu! Toda kaj naj store trgovci C., D., E., F., G itd.? Ali naj tudi ti slede temu zgledu?

To naj bo lojalnost? To naj bo trgovska morala? Danes je skoro človeka že sram, če mora povedati, da je trgovec. To niso trgovci, ampak šarlatani! Pisec tega članka se ne bo prav nič obotavljal na kakem trgovskem shodu te gospode tudi javno ožigosati. To tudi zaslužio! Če so tako egoistični, da mislijo, da mora eden vse pojesti in vse druge uničiti, ne zaslužio nikakega obzira. Sedaj se je zopet začelo nekaj podobnega.

Po sezoni se prodajajo ostanki po znižani ceni. To je pravilno. Sedaj se oglasi eden in prodaja ostanke po lastni ceni. Tudi to bi se dalo nekako opravičiti. Toda sedaj pride zopet tista nestrpna žilica do izraza, da trgovec samo iz razloga, da bo nagajal konkurenci, nastavi blago, ki stane v tovarni din 27 na din 25! Morda je to samo en kos. Dotični trgovec si pač misli: Kaj to, če zgubim pri metru dva dinarja. Kos ima 15 m. Torej bo vse zgube din 30. Pa se bo konkurenca le jezila in meni bo ostal sloves, da sem cenejši. Sicer je res tudi takšna kalkulacija mogoča, ker je to pač najcenejša reklama. Če pa je to tudi pošteno in kulantno, ni to dotični nič pomislil. Sedaj pa vzemimo primer, da je ena oseba kupila tako blago pri trgovcu in ga plačala po din 33. Naenkrat pa vidi isti vzorec v drugi trgovini po din 25. Mislila si bo pač, da je prvi trgovec velik lopov in ne bo morda nikoli več šla v tisto trgovino, dasiravno je trgovec blago prodal po poštenu ceni. Kako mislijo ti gospodje o trgovski moralni? Ali so imeli tako šolo, da jim je vseeno kako se dela? Potem pustimo vse principe, in opustimo tudi vse trgovske šole! Vsakdo bo delal kar bo hotel in kakor bo hotel.

Upam, da bo eden ali drugi teh nekulantnih trgovcev te vrstice čital in se morda poboljšal! Imam pa malo upanja. Zato pa naglasim, da ni še o vsem tem spregovorjena zadnja beseda! Vse ob svojem času!

Naj zaenkrat zadostuje!

Uredite tudi to

Tudi to je nekaka nelojalna konkurenca ali pa se samo meni tako zdi?

V manufakturni stroki imamo razne dobavitelje in tovarne. Med tem ko so nekatere tvrdke uvidevne, so druge zopet drugače usmerjene. Tako dobiš pri eni trvdki 5 % popusta za plačilo v 30 dneh, drugi pa zahteva za 5 % plačilo takoj, tretji da samo 3 %, četrti pa ne da nikakšnega popusta. Drugi zopet samo 3 % v 30 dneh, v 60 dneh nič. Ali 5 % v 30 dneh, v 60 dneh nič itd. To vendar ni nikak red! Dobavitelji ene in iste stroke bi se morali vendar dogovoriti in n. pr. skleniti: 5 % dajemo popusta za plačilo v 30 dneh, 3 % v 60 dneh. Ali kaj sličnega, toda vsi enako! To je le predlog in morda še kdo sporoči svoje pomisleke. Več glav, več misli! Morda bi se tega vprašanja lotila o priliki Zveza trgovskih združenj.

Svečana otvoritev VIII. Mariborskega tedna

Obdravska prestolnica in njena okolica, a tudi vsa severna Slovenija je te dni v znamenju Mariborskega tedna. V mestu živahno vrvenje, na stotine tujcev od blizu in daleč. Obisk je bil že prve dni izredno velik, ker je tokrat tvoril uvod v svečanosti veliki festival slovenskih narodnih običajev. Za obisk festivala je dovolila železniška uprava četrtinsko vožnjo, kar je privabilo v Maribor velikanske množice ljudi. Mesto je svečano okrašeno, povsod se vijejo zastave, posebno veliko zastav je od kolodvora pa naprej po Aleksandrovi cesti, Glavnem trgu, mostu, Kralja Petra trgu in naprej do »Železničarjevega stadiona«, na katerem sta bila oba nastopa festivala. Po teh ulicah so se uvrstili jambori z zastavami drug za drugim.

V soboto dopoldne je bila na slavnostno okrašenem senčnem

razstavišču svečana otvoritev VIII. Mariborskega tedna. Navzočni so bili predstavniki javnega življenja, gospodarskih krogov itd. Otvoritve so se med drugimi udeležili: načelnik banske uprave dr. Trstenjak v zastopstvu zadržanega bana, okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, polkovniki Božović, Radovanović in Kiler ter podpolkovnik Gašić za vojaško upravo, gimnazijski ravnatelj Mastnak za prosvetnega ministra, ravn. r. gimnazije dr. Heric, zastopniki šolstva, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, prvi državni pravdnik dr. Zorjan, župan dr. Juvan s podžupanom Žebotom in več mestnimi svetniki ter magistratnim ravnateljem Rodoškom, tajnik Zbornice za TOI minister n. r. Mohorič, ravnatelj Ljubljanskega velešjema dr. Dular, predsednik Tujskoprometne zveze Maribor inž. Šlajmer z ravnateljem Loosom,

Nastopilo je okrog 200 kmečkih fantov in deklet v dveh oddelkih. Iz severne Slovenije so predvajale stare običaje med kmetijskim ljudstvom štiri skupine iz Lancove vasi in Sv. Marka pri Ptuj na Dravskem polju, od Sv. Jurja ob Ščavnici iz Slovenskih gor in iz Beltincev v Prekmurju, belokranjske navade pa so pokazale skupine iz Črnomlja, Adlešičev, Vinice, Metlike in Starega trga.

V nedeljo dopoldne so skupine zopet korakale skozi mesto na stadion in drugič nastopile pred Mariborčani in zunanjimi obiskovalci. Tokrat so med gledalci prevladovali tuje, zlasti iz okolice in iz Ljubljane. Zanimanje je bilo tako veliko, da sta morala voziti v nedeljo jutraj dva posebna vlaka, ki sta se iz Ljubljane v Maribor. Sodijo, da je prisostvovalo oba dni prireditvam festivala mnogo nad 10.000 ljudi.

Tekmovanje jadrskih letal

V okviru Mariborskega tedna je bilo tudi veliko tekmovanje jadrskih letal, ki se jih udeležuje kakih 20 aparatov iz vse države. Med njimi so tudi taki, ki so pri lanskem prvem vsedržavnem tekmovanju dosegli več rekordov, kakor Stanojević in Lemešić. Na letališču na Teznu je ves dan živahno. Neprestano dvigajo motorna letala jadrnice v višavo, kjer jih prepuste njih usodi. Mladi letalci spretno izrabljajo vsako sapico in vsak termični vzgon, da se držijo kolikor mogoče dolgo med nebom in zemljo in premerijo čim večjo razdaljo.

Baklade na Dravi

V soboto zvečer je Studenški športni klub priredil na Dravi od Mariborskega otoka do Kristianovega kopališča v mestu regato z baklami. Cela vrsta čolnov, večinom sandolinov, je švigala z baklo na kljunu po vodni gladini. V nedeljo dopoldne pa je bila na isti progi hitrostna tekma čolnov.

Neokusna prerekanja o plačah

V Delavski zbornici vladajo posebne razmere in posledica teh posebnih razmer je tudi debata, ki je nastala o plačah nameščenecv te zbornice, zlasti še, ker je bilo več ljudi na novo nameščenih, nekaterim pa službe odpovedane. V tej debati se objavlja, koliko ima ta in ta nameščenec plače, kakšne študije ima in manjka samo še to, da bi se dostavilo kakšnega prepričanja je. Vse te objave o plačah pa so povedale le to, da niso plače nameščenecv Delavske zbornice prav nič pretirane in da se more ob te plače zaletavati le tisti, ki misli, da so za Slovence le najbolj skromne plače dopustne.

Ali res ni nobenega važnejšega vprašanja, kakor pa je neokusno prerekanje o plačah, ki že od daleč opozarja na znano kranjsko »fovšijco«?

Anglija bo povečala uvoz lesa iz Jugoslavije

»Jug. kurir« poroča, da je združenje lesnih trgovcev v Londonu, ki je kot sekcija organizirano pri londonski trgov. zbornici, imelo konferenco, na kateri je razpravljalo o uvozu jugoslovanskega lesa. Angleški lesni trgovci so tedaj določili pogoje, po katerih bi uvažali jugoslovanski les. Naši izvozniki so baje na te pogoje že pristali. Angleži bi zlasti uvažali orehovino, borovino in les za tehnične namene.

Konkurzi - poravnave

Poravnalno postopanje je uvedeno o premoženju Zabret Elze, trgovke za galanterijo in špecerijo v Stražišču. Poravnalni sodnik Josip Pfeifer, poravnalni upravnik odvetnik dr. Sajovic Stanko. Narok za sklepanje poravnave dne 11. septembra ob 9., rok za oglasitev do 25. avgusta.

„Jugoslovanska celuloza“

Organizacija podjetja in njegovi privilegiji

Odkar se je začel francoski kapital umikati iz srednje Evrope, zlasti po priključitvi Avstrije k Nemčiji, se opaža večje zanimanje francoskega kapitala za Jugoslavijo. Našo državo smatra namreč francoski kapital kot deželo z veliko razvojno možnostjo in investicije v njej kot zelo hvalne. Da je to mnenje tudi upravičeno, dokazujejo najbolj sijajno borski rudniki, ki dajejo francoskim delničarjem naravnost neverjetno visoke dividende. Večje zanimanje francoskega kapitala za Jugoslavijo se je tudi že praktično pokazalo. Tako je povečal francoski kapital svojo udeležbo pri Trboveljski, v zadnjem času pa je tudi udeležen pri ustanovitvi »Jugoslovanske celuloze«. Pri tem je udeležena banka Seligman & Co v Parizu.

Skupno bo dobila naša država okoli 600 milijonov frankov kredita. Od tega se bo uporabilo okoli 120 milijonov frankov za modernizacijo tovarne za celulozo v Drvarju, katere kapaciteta naj se zviša na 18.000 ton, in za ustanovitev dveh novih tovarn, ki bi imele kapaciteto po 20.000 oz. 25.000 ton. Banka Seligman & Co. bo mogla zaradi svojih dobrih zvez z visokim pariškim finančnim svetom sama zbrati ves denar, da ne bo treba razpisati posebnega posojila na pariški borzi.

V zvezi s tem je prevzela država jamstvo za nabavo blaga v višini do 130 milij. frankov, poleg tega pa se naj z novim posojilom omogoči povečanje jugoslovanskega izvoza v Francijo. Zaradi novih celuloznih tovarn bi imele škodo predvsem skandinavske države, ker bi se njih izvoz celuloze zmanjšal.

»Službene novine« z dne 2. avgusta so sedaj objavile

uredbo o ustanovitvi drž. podjetja »Jugoslov. celuloza«.

Iz uredbe posnemamo naslednja določila:

§ 1. — Jemljejo se na znanje in vsem odobrujejo:

1. Sklep ministrskega sveta z dne 27. IV. 1939, št. 430.
2. Finančna pogodba o posojilu, ki jo je podpisal finančni minister kot zastopnik vlade dne 2. maja 1939 na podlagi gornjega sklepa vlade z zastopnikom bančne hiše Seligman & Komp. iz Pariza.

3. Gradbena pogodba, ki sta jo podpisala finančni minister in minister za gozdove in rudnike z zastopnikom bančne hiše Seligman & Komp. v Parizu.

4. Prodajna pogodba, ki sta jo podpisala 2. maja 1939 finančni minister in minister za gozdove in rudnike z zastopnikom banke Seligman & Komp. v Parizu.

Vse te pogodbe so sestavni del uredbe.

§ 2. Za izvrševanje teh pogodb se ustanovi drž. podjetje »Jugoslovanska celuloza«, na katero se v celoti preneseta gradbena in prodajna pogodba z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki iz njih izvirajo ter z zavarovanjem državnega jamstva za njih popolno izvršitev.

Iz §§ 3. do 8.: »Jug. celuloza« je samostojno državno podjetje na ind.-komercialni bazi ter je pod nadzorstvom ministrstva za gozdove in rudnike.

Podjetje se imenuje »Jugoslovanska celuloza« ali francosko »Cellulose Yougoslave«. — Sedež podjetja je v Sarajevu.

Za firmo podpisujeta kolektivno en član uprave in glavni direktor oz. njegov namestnik.

Namen podjetja je: predelava lesa na kemičen način v celulozo, izdelava nebeljene in beljene celuloze, predelava celuloze in drugih končnih produktov ter izkoriščanje vseh postranskih proizvodov.

Podjetje bo organiziralo prodajo svojih proizvodov doma in v tujini. Prodaja in izvoz celuloze se vršita po prodajnem zastopstvu, ki se ustanovi v Parizu pod imenom: Francosko-jugoslovanski zavod za prodajo mase za papir (»Comptoir Franco-Yougoslave pour la vente de pâte à papier«).

Finančno ministrstvo mora zadolžiti podjetje za znesek blagajniških zapiskov, izdanih na podlagi v § 1. omenjene finančne pogodbe za zgraditev dveh novih tovarn za celulozo in modernizacijo tovarne za celulozo v Drvarju. Podjetje mora te zapiske v roku izplačevati in po uničenju dostaviti glavni drž. blagajni.

Začetno glavnico podjetja tvorijo:

1. obe novi tovarni z vsemi zemljišči in objekti,
2. obstoječa tvornica celuloze »Šipada« v Drvarju, katere vrednost se določi na 25 milijonov din.

Potrebni obratni kapital se dobi z ev. prihranki pri gradbi obeh tovarn ter s kreditnimi operacijami.

Kdo gospodari v podjetju

§ 12. — Podjetje upravlja upravni odbor petih oseb, od katerih dve delegira minister za gozdove in rudnike, po eno pa finančni in trgovski minister ter glavna direkcija DHB, vsi vedno iz vrst svojih aktivnih višjih uradnikov.

Predsednika izvoli upravni odbor iz delegiranih članov ministrstva za gozdove in rudnike.

Upravni odbor nastavi tajnika, ki mora biti strokovnjak-tehnolog za celulozo.

§ 18. — Nadzorni odbor šteje 3 člane, od katerih delegirajo po enega: minister za gozdove in rudnike, finančni minister in glavni direktor DHB iz vrst svojih aktivnih višjih uradnikov.

Razdelitev čistega dobička

§ 23. — Po izvršenih odpisih, katerih višino določi upravni odbor, se uporabi čisti dobiček na naslednji način:

5% kot dotacija rezervnemu fondu,

10% kot dotacija fondu za obnovo in investicije,

3,5% za specialne letne nagrade osebju podjetja,

1% kot nagrada upravni odboru,

0,5% kot nagrada nadzornemu odboru,

do 30% za obratni kapital, dokler ta ne doseže vsote 25 milijonov din.

Ostanek se izroči ministrstvu za gozdove in rudnike ter se izkaže v proračunu kot dohodek tega ministrstva.

Privilegiji podjetja

§ 24. — Podjetje se oprošča vseh davkov, doklad, taks in drugih davščin, državnih ko samoupravnih, ki izvirajo iz njegove ustanovitve in poslovanja, in sicer tako sedanjega ko bodočega.

Te ugodnosti veljajo do 1. 1944.

Podjetje se oprošča plačevanja carine za ves inventar, material, stroje in instalacije.

Vseh davkov pa so oproščeni tudi tehnični svetovalci podjetja.

§ 27. Minister za gozdove in rudnike ne more izdati na račun podjetja nobenih izdatkov niti zahtevati od podjetja kakšnih materialnih izdatkov, ki niso v zvezi s poslovanjem podjetja.

Vse te določbe so stopile 2. avgusta 1939. v veljavo.

Naše mnenje glede drž. podjetij je znano, zlasti glede čisto birokratične sestave vodstva državnih podjetij. Z novo uredbo se naše mnenje ni niti najmanj spremenilo, temveč le znova utrdilo.

Mednarodna žitna trgovina

Kako nai se zaustavi padanje cen

Izredni padec cene za pšenico na svetovnem trgu vzbuja velike skrbi v agrarnih, pa tudi že v industrijskih deželah, ker bi ubojožanje kmetov znižalo njihovo kupno moč kot odjemalcev industrijskih izdelkov. V angleških in ameriških listih se zaradi tega stavijo dalekosežni predlogi o ureditvi žitnega trga. Tako pravijo »The Financial News«, da bi bila korist tako važnega pridelka, kot je sto milijonov ton pšenice, ob nizki ceni ali brezcenju za gospodarstvo popolnoma uničena, kar bi utegnilo povzročiti novo svetovno gospodarsko krizo. V to krizo bi bile zapletene neposredno tudi vlade, ki iz svojih dohodkov podpirajo velike množice žitnih producentov, ker je že zdaj očitno, da države ne bi mogle dolgo prenašati izgube, nastajajoče iz deficitnega izvoza žita. Če se cene kmalu ne zboljšajo, se bodo znašle te države v zelo težkem gospodarskem in finančnem položaju.

Kot pameten izhod iz teh klesč predlaga angleški list domači in drugim vladam, naj bi si nabavile večje vojne zaloge žita, s čimer bi se cena takoj zboljšala, ker pa je zdaj nizka, bi ne riskirale nikake zgube. Kvečjemu utegnejo imeti dobiček, in sicer v nekaj mesecih, kajti če bo vojna, bodo cene poskočile do neverjetnosti; če se pa zagotovi mir, tedaj se sme pričakovati splošna poživitev gospodarstva, kar bo tudi ugodno vplivalo na cene.

Važna je pa tudi politična stran tega vprašanja. Zdaj morajo velike dobaviteljice žita v Anglijo in v ostale demokratske države svoj

izvoz subvencionirati. S tem imajo vedno večjo zgubo, vedno bolj pa tudi raste razlika med domačo in svetovno ceno pšenice. Totalitarne države pa nasprotno urejajo to vprašanje zase tako, da ponujajo izredno dobre cene prav v tem času, zahtevajo pa, da se sprejme plačili v njihovih industrijskih izdelkih. Najstnejši je položaj Romunije. Vlada vzdržuje doma visoko ceno pšenice, da bi se ne zamerila kmetu, zato pa ne more izvažati v devizne države, kjer veljajo najnižje cene, ker bi morala izvoz subvencionirati in bi s tem preveč obtežila državni proračun. To pomeni, da mora sprejeti nemške ponudbe za odkup vse romunske pšenice. Če pa se to zgodi, bo padla angleško-romunska trgovina na ničlo. Anglija je bila zato prisiljena, da zviša posojilo Romuniji od 5 na 5 in pol milijona funtov kredita za nakup preje. Hkrati je ponovila Anglija naročilo za dve sto tisoč ton romunske pšenice, ki pa Romunije še ni zadovoljilo.

Politične vesti

Romunski listi naglašajo, da ostane Romunija popolnoma nevtralna, čeprav je prevzela enostransko jamstvo Francije in Anglije. Romunija ve, da se more v sedanjem političnem položaju zanesati samo na svojo moč. Trdno je odločena, da se bo postavila v bran proti vsakomur, ki bi se dotaknil njenih interesov. Sicer pa je pripravljena sprejeti tudi jamstvo Italije, če bi ji bilo to ponudeno.

Ministrski predsednik Kiselevanov odide v kratkem v Rim, kjer si bo tudi ogledal fašistične organizacije.

Še pred nekaj dnevi je dejal ministrski predsednik Chamberlain, da po njegovih informacijah ni mednarodni položaj tako napet, da bi bilo treba parlament predčasno sklicati. V svoji zadnji izjavi pa je bil mnogo bolj pesimističen ter je omenil možnost vojne. Očitno je moral dobiti Chamberlain v zadnjem času neke nove informacije, ki so spremenile njegovo prvotno optimistično mnenje.

Splošno presojo vsi evropski listi položaj silno pesimistično. Vendar pa nekateri listi pišejo, da kljub napetosti položaja ni računati, da bi konflikt izbruhnil pred narodnosocialističnim kongresom v Nemčiji.

Chamberlain je v svojem zadnjem govoru dejal med drugim, da kar vre v njem, kadar čita o nekaterih dogodkih na Daljnem vzhodu. Čeprav pa so naši občutki še tako razžaljeni, moramo ohraniti mirno kri. Anglija je prevzela velike obveznosti v Evropi in morada bo morala v prihodnjih dneh reševati še bolj dalekosežna vprašanja. Anglija mora zato imeti svoje moči zbrane. Chamberlain je nadalje dejal, da se Anglija ne more pogajati z Japonsko le o kitajski valuti in o srebru v tiencinskih bankah, temveč le o vsem vzhodno-azijskem vprašanju. Angleško vojno brodovje na Daljnem vzhodu ni morda japonskemu doraslo, ker mora imeti Anglija večino ladij v Evropi. Moglo pa bi se zgoditi, da bi Anglija poslala tudi na Daljni vzhod svoje ladje.

Glede odpovedi trgovinske pogodbe Japonski pa je dejal Chamberlain, da je to vprašanje težavno, ker se mora Anglija o tem posvetovati najprej s svojimi dominijoni. Vlada pa je že o tej odpovedi razmišljala. Chamberlainov govor je bil v angleški javnosti sprejet zelo dobro.

Maršal Rydz Smigly je na veliki proslavi 25letnice ustanovitve poljskih legij govoril tudi o zunanje-političnem položaju. Dejal je, da je bila Poljska vedno za mir in je svojo miroljubnost dokazala tudi s tem, ko je sklenila nepopularno pogodbo z Nemčijo. Namesto sodelovanja pa je danes nastopila sila, na silo pa je samo en odgovor: moč. Smo za mir, ni pa sile, ki bi nas mogla prepričati, da imajo nekateri pravico »vzeti«, drugi pa le dolžnost »dati«. Poljska ni sprožila gdnanskega vprašanja, ker ona ni kršila sklenjenih pogodb. Zato pa tudi ne bo trpela ne direktnega in ne indirektnega poskusa spremembe gdnanskega položaja.

Francoska in angleška vojna misija sta odpotovali iz Londona v Moskvo. Angleško misijo je spremljal na kolodvor sovjetski veleposlanik. Kakor se sedaj poroča, želi Stalin, da se osebno seznani z vsemi člani vojnih misij.

Moskovska pogajanja so že skoraj popolnoma končana. Gre le še za natančno definicijo indirektnega napada. Tako Angleži in Francozi ko tudi Rusi so edini v tem, da bi mogla biti katera država ogrožena tudi v tem primeru, če bi sama zaprosila za zaščito, kakor sta to dokazala primera Avstrije in Češkoslovaške. Gre samo zato, da se ne bi moglo očitati državam mirovne fronte, da se vmešavajo v zadeve drugih držav.

Angleški zunanji minister lord Halifax odpotuje v Moskvo, da pospeši sklenitev francosko-angleško-ruske zveze.

Ob Komskem jezeru sta se sestala japonska veleposlanika v Berlinu in Rimu ter izjavila novinarjem, da bo Japonska najbrže sklenila vojaško zvezo z Nemčijo in Italijo. Francoski in angleški listi menijo, da je imela ta izjava samo ta namen, da bi odvrnila pozornost Francije in Anglije od evropskih dogodkov. Tega cilja pa izjava ne bo dosegla.

Danes v ponedeljek se obnove v Tokiu angleško-japonska pogajanja. Ker so medtem Japonci blokadno Tienčina in drugih koncesij poostriili ter pripravljajo celo blokado Hongkonga, ni pričakovati, da bi imela pogajanja uspeh. Poleg tega se je položaj poslabšal zaradi ponovnih razdejanj angleških loklov in pisarn. Tudi Chamberlainovo izjavo, da Velika Britanija ne more spremeniti svoje politike na Kitajskem, so sprejeli Japonci zelo neugodno.

Državni podtajnik v ameriskem ministrstvu za zunanje zadeve je izjavil, da vodijo Združene države Severne Amerike na Daljnem vzhodu svojo lastno politiko in da ni med Veliko Britanijo in U. S. A. sklenjen nikak dogovor o skupnem nastopu na Daljnem vzhodu.

V španskem vladnem taboru je menda prišlo do kompromisa ter bo baje sestavljena koncentracijska vlada iz generalov in falangistov. Vendar pa imajo falangisti premoč, ker bo predsednik vlade Sunner.

Franco je prevzel predsedstvo falangistov. Skušal pa bo pritegniti k sodelovanju predvsem zmernne elemente in tudi nasprotnike sedanjega režima.

Denarstvo

Slab promet na beograjski borzi

Pretekli teden ni bilo na beograjski borzi nobenih večjih sprememb, le promet je znatno padel. Tečaji drž. vrednostnih papirjev so večinoma malo popustili, ker je bil dotok blaga močnejši, kupcev pa je bilo malo. Državna hipotekar. banka je kupovala le malo. Zasebnega povpraševanja po drž. vrednostnih papirjih ni bilo.

Sprememba v tečajih je razvidna iz naslednjih števil:

	28. 7.	4. 8.
25 % vojna škoda	468'—	466'50
7 % investicijsko	101'—	101'25
4 % agrarne	62'25	62'—
6 % begluške	87'50	87'25
6 % dalmat. agrarne	84'—	83'75
6 % gozdne	82'50	82'—
7 % Blair	94'—	94'—
8 % Blair	100'—	100'50
7 % Seligman	100'50	100'50
7 % stabilizacijsko	100'50	101'50

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 31. julija navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga je narasla za 0,47 na 1.921,87.

Devize izven podloge so se spet znižale za 1,73 na 505,8.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 15,4 na 206,55.

Razna aktiva so se zvišala za 21,3 na 2.327,5.

Obtok bankovcev se je zaradi ultima povečal za 299,78 na 7.354,2.

Obveze na pokaz pa so se zmanjšale za 176,5 na 1.711,8.

Razna pasiva so se zmanjšala za 32,3 na 228,9.

Skupno kritje se je zmanjšalo od 27,60 % na 27,24 %, samo zlat kritje pa od 27,45 % na 27,08 %.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Finančni minister je izdal 31. julija odlok, da se začne 16. avgusta stari srebrniki po 50 din jemati iz prometa. V pol leta bodo vsi ti srebrniki zamenjani za nove. Nadalje bodo zamenjani za nove tudi srebrniki po 20 din ter kovanci po 2 din in po 50 par. Ti bodo zamenjani v enem letu. Novi kovanci so že prišli v Ljubljano.

Beograjske banke dajejo dolgoročno posojila že po 7 %, čeprav je uradna obrestna mera 10 %, poslovna pa 9 %. Nizka obrestna mera je posledica velike gotovine, ki jo imajo beograjske banke.

Promet na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden 804 milijona din, proti 926 milijona v prejšnjem tednu. Na zagrebški borzi je narasel promet od 20 na 22, na beograjski pa je padel od 31 na 19 milijonov din.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Cena bombažnemu predivu je narasla za 10%

V zadnjem času se opaža, da so cene za bombažno predivo zelo čvrste in sicer tako za domači kot za tuji bombaž. V zadnjih dveh mesecih se je dvignila cena že za 10 %, a je tendenca še nadalje čvrsta. Poučeni krogi mislijo, da bo cena skupno narasla za 15 do 20 %. Seveda pa se bodo v tem primeru podražili tudi bombažni izdelki. Cene so se dvignile pred vsem zaradi zmanjšane uvoza bombažnega prediva iz neklinirskih držav in večjega uvoza iz klinirskih, kjer so cene mnogo manj ugodne.

In zopet se bo povečala draginja.

Škodljiva ekstratura

Inž. Klopčar nadaljuje svojo kampanjo proti poglobitvenemu načrtu

G. inž. Klopčar ni poslušal našanja je nujnost, kljub temu pa se more doseči njegova rešitev le, če je slovenska javnost složna. Javnost pa ima tudi vse razloge, da je složna, ker se more opreti na mnenje slovenskih inženirjev, ki so ves problem do temelja proučili.

Zakaj smatrajo kljub temu nekateri za potrebno, da to slogo podirajo? Ali res mislijo, da s tem koristijo Ljubljani? Ali res mislijo, da morajo oni imeti prav?

V zvezi s tem pa moramo vprašati tudi slovenske liste, ki dajejo prostor za takšne nepotrebne ekstrature: Ali res ne morejo bolje in koristneje izpolniti svojih

Zato tudi ni treba, da bi se tu bavili s tehnično platjo vsega vprašanja, temveč bi konstatirali samo neka druga dejstva.

Vprašanje ljubljanskega kolodvora je vprašanje, ki se tiče predvsem tehnikov, ljubljanske občine in železniške uprave. Jasno je nadalje, da se more smatrati kot dober načrt rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja le tisti, ki reši ta problem zadovoljivo za potrebe železnice, cestnega prometa in potrebe Ljubljane.

Tehnično so razpravljali o vprašanju naši inženirji na mnogih sejah in sestankih in soglasno ugotovili, da ustreza edinole poglobitveni načrt vsem trem glavnim nalogam, ki se zahtevajo od dobre rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Načrt sam je plod večletnega intenzivnega in kolektivnega dela okoli 30 slovenskih inženirjev in njih najvišji stanovski forum je ta načrt odobrili. Ali je res še treba javnosti kakega drugega potrdila, da je načrt dober? Kdo pa naj vendar sodi o načrtu, če ne inženirji in arhitekti? Če g. inž. Klopčar ni član tega združenja, potem ni v tem prav nobeno priporočilo za njegov načrt. Za javnost pa tudi prav noben razlog, da ne bi zapala Udruženju inženirjev in arhitektov! Ali tega g. Klopčar res ne razume?

Za poglobitveni načrt pa se je izjavila tudi mestna občina ljubljanska in dovolila celo značne zneske za propagando tega načrta. Ali ni čudno, če sedaj g. inž. Klopčar bije plat zvona proti poglobitvenemu načrtu in to v članku z naslovom: »Proti zavajanju javnosti in v obrambo koristi Ljubljane!« Kdo pa zavaja javnost? Kdo pa škoduje koristim Ljubljane? Ali morda mestna občina?

Vsa težava pravilne rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja je v tem, ker zahteva dobra rešitev mnogo denarja, ki ga pa Beograd ne da rad. Pač pa bi bil Beograd takoj za rešitev, ki ne bi zahtevala mnogo denarja, a bi vendarle reševanje kolodvorskega vprašanja odložila.

Takšna je situacija in tako jo je treba presojati. V tej situaciji pa prihaja na dan nekdo s kričavo gesto: Kaj boste zapravljali s poglobitvijo na stotine milijonov din, ko pa morete vse vprašanje rešiti s par milijoni. Samo poglejte tu moj načrt! S tem je za pametne ljudi dovolj jasno povedano, v čem je ekstratura in v čem njena škodljivost!

Jasno pa je tudi to! Rešitev ljubljanskega kolodvorskega vpra-

šanja je nujnost, kljub temu pa se more doseči njegova rešitev le, če je slovenska javnost složna. Javnost pa ima tudi vse razloge, da je složna, ker se more opreti na mnenje slovenskih inženirjev, ki so ves problem do temelja proučili.

Zakaj smatrajo kljub temu nekateri za potrebno, da to slogo podirajo? Ali res mislijo, da s tem koristijo Ljubljani? Ali res mislijo, da morajo oni imeti prav?

V zvezi s tem pa moramo vprašati tudi slovenske liste, ki dajejo prostor za takšne nepotrebne ekstrature: Ali res ne morejo bolje in koristneje izpolniti svojih

Gospodarski pomen Maribora

Razstave v okviru Mariborskega tedna imajo predvsem namen, predočiti obiskovalcu ne samo pomen te največje prireditve, ki jo premore Maribor z okolico, temveč tudi Maribora samega. Maribor ni vzorčni velesojem, ki bi imel le ta namen, da nudi posetniku blago in mu omogoči sklenitev kupčije, Mariborski teden je nekaj svojega in hoče pokazati, kaj je Maribor, kaj premore in kaj hoče. Zato ni sklenitev kupčije glavni namen, da si prihaja mnogo poslovnih ljudi na to vsakoletno prireditev v prvi vrsti iz tega vzroka in je zato Mariborski teden tudi kupčijsko pomemben.

Šele ko gledamo proizvode prihodnjega roka, ki jih ustvarja prebivalstvo Maribora in njegovega zaledja, vidimo veliki gospodarski pomen Maribora. Maribor se vedno bolj izoblikuje v veliko industrijsko središče, ki mu je temelj tekstilna industrija. Zato tudi zavzemajo izdelki teh podjetij na razstavišču izredno velik obseg in so nameščeni v sosednji veliki Sokolski dvorani in stranskih prostorih. Malo je že izdelkov, ki jih naše tekstilne tvornice ne bi izdelovale ali vsaj ne v oni kvaliteti kot inozemstvo. Kdor vsako leto podrobno proučuje razstavljenno blago, opazi nagel razvoj te važne panoge naše industrijske delavnosti. Vsako leto vidiš razstavljen nove predmete, ki se sedaj izdelujejo doma in jih ni treba več uvažati in drago plačevati. V par letih se bodo pri nas izdelovala že tudi najboljše suknja — s produkcijo navadnega blaga se bavi že več podjetij — da se bo morala naša država omejiti zgolj na uvoz surovin.

V tekstilni industriji Maribora je sedaj zaposlena dobra osmina vsega prebivalstva mesta in okolice. Ta ugotovitev govori sama dovolj glasno o pomenu te industrije za gospodarski in socialni razvoj povojnega Maribora. Tekstilna industrija je mogla doseči svoj izredno nagli razvoj predvsem zaradi cenene in zadostne električne energije, ki jo proizvaja Falska elektrarna, največje podjetje te vrste v Jugoslaviji. Saj je Fala proizvedla lani nad polovico vse elektrike v Sloveniji in skoraj četrtino v vsej državi. Brez tekstilnih tovarn bi bil Maribor, ko so odšla upravna oblastva v ukinitev oblasti samouprav, obsojen v neizogibno nazadovanje. Maribor je z določitvijo mej nove države izgubil dober del svojega zaledja, zato je iskal pogojev za svojo bodočnost v ustanovitvi tekstilne industrije in drugih industrijskih panog, ker le industrija mu more dati podlago za nadaljnji gospodarski obstanek in razvoj. Mariborska tekstilna podjetja so že imela zadnja leta precejšno konjunkturo in so polno zaposlena.

kolon? Ali res ne marajo upoštevati želje ljubljanskega prebivalstva, da se s takšnimi nepotrebni polemikami ne zadržuje rešitev kolodvorskega vprašanja. Dolžnost listov, zlasti dnevnikov, je, da so v službi celote, da imajo o važnih vprašanjih tudi svoje mnenje in svoje stališče, ne pa da brez ozira na vse splošne interese dajejo prostora za ekstrature.

Nikdar ne bomo Slovenci z ekstraturami prišli naprej in v kolodvorskem vprašanju še zlasti ne. Zato naj se takšne ekstrature nehajo in dolžnost listov je, da tudi oni onemogočijo te ekstrature!

Te tvornice so znatno ublažile brezposelnost. Žal se morajo tovarne v zadnjem času boriti s pomanjkanjem bombaža in prediva, ker ni dovolj deviz na razpolago, vendar so se razmere v zadnjem času nekoliko zboljšale, ne pa še v zadostni meri. Vsega seveda ne bo mogoče več popraviti, ker eno veliko podjetje se je že za vedno poslovilo iz Maribora.

Na drugem mestu je v Mariboru kovinska in sorodna industrija, ki zaposluje nad 700 delavcev. Omeniti je treba nadalje tudi delavnice državnih železnic, ki zaposlujejo skoraj 2000 delavcev in ne popravljajo le vagonov, ampak jih izdelujejo zdaj tudi že same. Te dni so bili izgotovljeni prvi osebni vagoni za Bosno, in to v prvovrstni izdelavi, da nikakor ne zaostajajo za inozemstvom; kljub temu pa je njih cena znatno nižja kakor inozemskih vagonov. Žal samo, da so delavci v državnih železnicah mnogo preslabo plačani, kar pač v znatni meri ovira napredek delavnic. Tudi gradbi lokomotiv so začeli posvečati pažnjo in se bo Jugoslavija tudi na tem polju polagoma osvobodila potrebe uvoza. Mostne konstrukcije mariborskih tovarn so priznane prvovrstne, takisto železni izdelki, izdelki zvozarne, izdelovanje vsakovrstnih aparatov itd.

Na visoki stopnji je gradbena industrija, ki je imela že pred vojno lep sloves. Imamo tri velika podjetja, ki so izgotovila tudi že največje stavbe in industrijske gradbe. Maribor ima več velikih in moderno opremljenih opekarn, ki s svojimi izdelki ne zalagajo le naših krajev, ampak v veliki množini izvažajo tudi v sosednjo Avstrijo. Pozimi se je izvažalo toliko, da je bila zaradi prevelikega izvoza ovirana domača gradbena delavnost.

Vsakemu je znano, da je naša kemična industrija na zelo visoki stopnji. Naj omenimo le tvornico za dušik v sosednjih Rušah, ki porabijo nad polovico vsega toka Falske elektrarne in zalagajo s svojimi izdelki, karbidom, umetnimi gnojili itd. tudi inozemstvo in celo čezmorske kraje. Pri nas se izdeluje prvovrstno milo, zobna pasta v velikih množinah, razne kreme in maže itd.

Močno razvita je lesna industrija, saj daje zeleno Pohorje s svojim neizmernim zakladom najboljše lesa industriji v izobilici potrebno surovino. Omeniti bi bila še usnjarska in čevljarska industrija, živilska, grafična in nekaj drugih industrij, v katerih je zaposlenih mnogo stotin delavcev. Da so mestne finance izvrstno urejene, je v veliki meri pripisati dohodkom industrije. Dobro razvit je naš obrt, ki se uveljavlja na vseh poljih, da si ima boriti z raznimi težavami. Pa tudi te tež-

koče bodo premagane in potem bo tudi naše rokodelstvo doživelo boljše čase. Vsaj upajmo tako.

Iz teh kratkih podatkov vidimo, kako velikega pomena so razna podjetja za obstanek in procvit Maribora in okolice. Ker je Maribor izgubil mnogo uradov, se mora mesto ozirati po drugih virih dohodkov, za svoje potrebe, predvsem pa, da nudi svojemu pridnemu prebivalstvu zasluzka. Kdor je vsa ta vprašanja doobra proučil, bo gledal razstave na Mariborskem tednu z drugimi očmi in se bo zavedal važnosti, naše obdravske prestolnice. A. B.

† Ivan Levstek

V Rimskih Toplicah je po kratki bolezni umrl v petek zjutraj Ivan Levstek, trgovec in posestnik v Sodražici.

Pokojnik je bil daleč naokoli znan kot odličen trgovec, kremenit značaj in delaven mož, ki je visoko dvignil svoje podjetje, a tudi skrbel za splošni napredek. S svojim nesebičnim delom si je pridobil veliko zaupanje ljudi in zato opravljal številne javne funkcije. Več let je bil trški načelnik in občinski odbornik. Kot izvrsten gospodar je mnogo deloval tudi pri domači hranilnici in posojilnici ter bil več let član njenega nadzornega sveta. Posebno veliko važnost pa je polagal na vzgojo otrok ter je bil celo vrsto let član okrajnega šolskega sveta. Kako velik smisel in ljubezen je imel za vzgojo naraščaj, je posebno lepo dokazal v svoji lastni rodbini, da so vsi njegovi otroci danes na lepih položajih. Najstarejši sin Ivan je šef ugledne veletrgovine Levstek & Oblak na Rakeku, sin Alojzij veletrgovec v Kočevju, Vinko je diplomiran pravnik, Anton vojnotehnični uradnik, France pa še pomaga doma. A tudi vse hčere so dobro preskrbljene.

Kot dober trgovec je bil pokojnik tudi stanovsko zaveden mož, ki se je uspešno udeleževal tudi dela za napredek slovenskega trgovstva. Kot zaveden trgovec je bil tudi zvest naročnik »Trgovskega lista«.

Nad 40 let je pokojni Ivan Levstek vneto in zvesto deloval za napredek svojega podjetja ter za gospodarski in kulturni dvig svojega kraja. V teh 40 letih je izčrpal svoje sile in zato je šel iskat zdravja v Rimske Toplice, kjer pa je v 67. letu svoje starosti dotrpel.

Naše iskreno sožalje težko prizadeti rodbini.

Zunanja trgovina

O zboljšanju gospodarskega položaja v Franciji piše »Frankfurter Zeitung« in pravi med drugim: »40urnik pripada že zgodovini. V podjetjih, ki delajo za državno obrambo, se dela po 50 in celo po 60 ur na teden. Istočasno se je tudi zmanjšalo število brezposelnih. Z vso gotovostjo se opažajo znaki resnega zboljšanja na industrijskem trgu.«

Francija je začela na podlagi nove trgovinske pogodbe z Nemčijo dobavljati Nemčiji železo iz severne Afrike. Nemški kontingent za železo pa je po novi pogodbi znižan za 10 %.

Velika ležišča nafte so odkrili na Madžarskem blizu Szent Miklosa. Ležišča segajo do Blatnega jezera. Ker pa so vrelci zelo globoko (2500 m), bo njih izkoriščanje zelo težavno.

Nemčija je povečala lani svoj uvoz mehiškega petroleja za 73 %. Večinoma je plačala petrolej s stroji in raznimi industrijskimi izdelki.

V Bratislavi se je ustanovila delniška družba, ki namerava postaviti na Slovaškem tovarno za zdravila. Delnice nove družbe bodo podpisali zdravniki in lekarnarji na Slovaškem.

Poljska petrolejska proizvodnja je znašala v juniju 4385 vagonov proti 4532 vagonom v maju. Povprečna dnevna proizvodnja je znašala 146 vagonov.

Kliring z Madžarsko slabo deluje

Naši bralci, ki čitajo izkaze o stanju naših kliringov, se gotovo spominjajo, da smo bili mi v skoraj vseh izkazih označeni kot dolžniki Madžarske. Še pred dobrimi 15 dnevi smo bili mi dolžni Madžarski, zadnji izkaz pa navaja nenadoma, da dolguje Madžarska nam nad 40 milijonov din.

Zanimivo pa je tudi naslednje. Dokler smo bili mi dolžniki Madžarske, je kliring čisto dobro deloval. Ko pa je postala dolžnica Madžarska, pa je začel tudi kliring silno slabo delovati. Posledica tega je, da morajo naši izvozniki čakati sedaj na plačilo svojih terjatev bolj dolgo kakor prej. Ni pa nikakih stvarnih razlogov, da bi moral pliring nakrat tako slabo funkcionirati. Baje so naši uradni krogi že napravili potrebne korake, da se zagotovi redno funkcioniranje kliringa.

Uvoz kolofonije

L. 1938. smo uvozili po uradnih podatkih 1880 ton surove prečiščene kolofonije v vrednosti 8,19 milijona din. Kolofonijo smo pred vsem uvozili iz Grčije, Francije, Združenih držav Sev. Amerike in bivše Češkoslovaške. Naša proizvodnja kolofonije je malenkostna in znaša na leto komaj 10 vagonov. Mogla bi pa biti mnogo večja, ker imamo zadosti črnega bora, iz katerega se izdeluje kolofonija. Baje se že dela na to, da se domača proizvodnja kolofonije poveča.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 5. avgusta objavlja: Ukaz o prenosu sedeža občine Ovišje na Srednjo Dobravo — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovnih promet — Pravilnik o ustanovitvi in upravljanju sklada za pospeševanje ovčarstva — Telefonski in poštni promet — Odredbo o zvišbi števila vajencev v puškarski in precizno-mehanični stroki — Razglas o dodatku k avtobusnim voznim cenam v tednu »Rdečega križa« — Razne odločbe občnih sej državnega sveta.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani obrestuje nove vloge po 4 do 5 %.

Naš izvoz v Italijo se bo povečal za 60 odstotkov

Zasedanje italijansko-jugoslovanskega stalnega gospodarskega odbora v Rimu je bilo v četrtek uspešno zaključeno in sporazum podpisan. Trgovinski minister Tomić je dal o doseženem sporazumu novinarjem naslednjo izjavo:

»Brez dvoma je od vseh sporazumov, ki so bili podpisani v Rimu ob zaključku 4. zasedanja stalnega jugoslov.-italijan. gospodarskega odbora, najvažnejši protokol o delu in sklepih tega odbora. Ta protokol se nanaša na nov načrt izmenjave gospodarskih dobrin med obema državama. Pred nekaj meseci je bil zabeležen preobrat v trgovinski bilanci med Jugoslavijo in Italijo. Med tem ko smo bili do tedaj vedno aktivni v trgovinskem prometu napram Italiji, je Italija v preteklem letu prešla v aktivni saldo. To dejstvo ni bilo prehodnega značaja, ker se je ta odnos vzdrževal nekaj mesecev. Z ozirom na to, da so naši trgovinski odnosi urejeni na temelju ravnotežja, je to novo stanje dalo možnost za povečanje izvoza v Italijo, tembolj, ker je plačilni promet istočasno pokazoval tendenco pasivnega salda za nas. Zaradi tega si je tudi stalni odbor postavil za cilj izdelavo novega načrta izmenjave blaga, ki dejansko pomeni zvišanje italijanskih uvoznih kontingentov za naše blago. Tako je določeno, da se skupna današnja vrednost kontingentov jugoslovanskega blaga v znesku 258 milijonov lir zviša skoraj na 400 milijonov lir, kar predstavlja povečanje za 60% proti prejšnjemu stanju. Ta novi načrt torej počiva na domnevi, da se bo bodoči obseg italijansko-jugoslovanske trgovinske izmenjave gibal na večjem nivoju, kar je treba vsekakor pozdraviti kot koristno za obe nacionalni gospodarstvi. Seveda se bo ta načrt lahko izvedel le tedaj, če bosta plačilni promet in stanje italijanskega tržišča to dopustila. Potrebno je omeniti, da povečanje kontingentov obsega v glavnem naše tipične izvozne predmete, za katere so italijanska tržišča imela vedno veliko zanimanje. Tako je n. pr. zvišan kontingent za izvoz živine na 85 milij. lir, za les 125 milijonov, za žito 9 milij. lir itd. Omembe vredno je, da se je pri tej priliki dosegla tudi ureditev

nekaterih naših carinskih postavk, kar je bilo treba storiti z ozirom na današnje stanje naše industrije. Brez dvoma se je to lahko doseglo le zaradi tesnega sodelovanja, ki obstoji med Italijo in Jugoslavijo na gospodarskem polju. Pri tej priliki lahko ugotovimo, da je gospodarsko sodelovanje med obema državama bilo že poprej na solidnih temeljih in bo prišlo sedaj še do močnejšega izraza, od česar lahko pričakujeta obe gospodarstvi le koristi.

Izidi rimskih posvetovanj se lahko smatrajo kot prirodna posledica sodelovanja med obema državama, da moremo v bodoče upati, da se bodo medsebojne trgovinske in gospodarske vezi med obema državama še okrepile.

Doma in po svetu

Kralj Peter je napravil izlet v Kamniške planine ter se povzpел na Grintovec ter druge vrhove v Kamniških planinah. Nad svojim izletom v Kamniške planine je bil navdušen.

Knez namestnik Pavle se je s knežinjjo Olgo vrnil iz Anglije na Brdo.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta iz Benetk odpotovala v Ljubljano ter se odpeljeta na Brdo, ker sta gosta kneza namestnika Pavla.

Dr. Lazar Marković je opustil svojo akcijo, da bi se radikalni skupine Ace Stamojevića priključili sedanji vladi in dobili nato v vladi dva svoja zastopnika. Dr. Marković je začel to akcijo, ker je bil mnenja, da je z odstopom dr. Stojadinovića padel tudi vzrok, da so staroradikalni v opoziciji. Ker pa večina glavnega odbora ni soglašala z akcijo dr. Markovića, je ta svojo akcijo opustil. S tem so tudi poravnana vsa nesoglasja, ki so nastala med dr. Markovićem in staroradikalni.

Predsednik »Seljačke sloge« Rudolf Herceg je odpotoval v Švico na tamkajšnje deželno razstavo. V Švici se bo sestal z dr. Krnjevićem. V privil. agrarni banki je vsaj desetkrat več črnogorcev ko Hrvatov in samo zato piše proti sporazumu »Slobodna misao«, ki izhaja v Nikšiću. Tako vsaj ugotavljajo zagrebske »Novosti«.

Beograjski nadškof dr. Ujčić je

bil odlikovan z redom sv. Save I. stopnje.

Za direktorja družbe »Silos« je bil imenovan dr. Časlav Nikitović, dosedaj glavni tajnik obrtniške zbornice v Skoplju.

Tekma civilnih letal, ki jo je priredil oblastni odbor ljubljanskega Aerokluba pod pokroviteljstvom kneza-namestnika Pavla, se je končala v nedeljo s popolnim uspehom. Tekme se je udeležilo 11 letalcev, od katerih je prišlo na cilj 10. Uspeh tekmovalca je bil naslednji: Prvo darilo in prehodni pokal kneza-namestnika je dobil Zagreb, ki mora zato drugo leto prirediti tekmovalstvo. Drugo nagrado je dobil pilot Simić iz Beograda, tretjo Perdan iz Ljubljane, nadalje so dobili nagrade še piloti Anastasićević, Farbak in Princip. — Ob zaključku tekme je bila na ljubljanskem letališču velika letalska prireditev, katere se je udeležil tudi predsednik vlade Cvetković, ki je daroval za zmagovalce 5000 din. Prireditelj je dokazala, da so naši letalci odlični in da moremo zaupati naši zračni obrambi.

6. obrtniško razstavo v St. Vidu nad Ljubljano je otvoril v nedeljo ban dr. Natlačen. V svojem govoru je ban poudaril pomen šentvidske razstave, ki je postala že tradicionalna in ki ima zlasti za mizarje in za pohištveni obrt največji pomen. Zlasti pa je razstava važna, ker je omogočila obrtnikom direkten stik s kupci. Razstava, ki je lepo urejena, bo odprta do 20. avgusta.

Zaradi nemogočih razmer v centralnem jugoslovanskem nogometnem savezu so se hrvaški klubi odcepili in ustanovili svojo zvezo. Slovenski športniki so se jim pridružili ter zahtevajo decentralizirano novo skupno organizacijo. Sklep slovenskih športnikov je bil v Zagrebu z navdušenjem pozdravljen.

Za obnovo starih samostanov Dečane, Gračanica, Banjska in Sopoćane je dovolil pravosodni minister 1.300.000 din podpore.

Predsednik francoske republike Lebrun se je na poti na dopust v svoji lotarijski domačiji ustavil v Luksemburgu. Čeprav je imel njegov obisk popolnoma zaseben značaj, so vendar bila vsa poslopja okrašena s francoskimi in luksemburškimi zastavami. Predsednika je zelo pristržno pozdravila luksemburška nadvojvodinja, vse ljudstvo pa ga je na vsej poti skozi Luksemburg naravnost navdušeno pozdravljalo.

Nizozemska prestolonaslednica je dobila drugo hčerko.

Grška vlada je pomilostila vse obsojence zaradi zadnje vstaje na Kreti.

Namesto v jeseni bodo romunski vojaški manevri že ta mesec. Zaradi manevrov je na novo vpoklicanih 350.000 vojakov ter bo sedaj

skoraj en milijon vojakov pod orožjem. Toliko vojaštva Romunija v mirnem času še nikdar ni imela pod orožjem.

Turčija je koncentrirala v Traciji veliko število čet. Uradno se naglašja, da so bile te čete zbrane le v zaščito Dardanel. Kljub temu pa je poklicala Bolgarska dva letnika pod orožje.

Veliki zračni manevri, pri katerih sodeluje 1300 letal, so se začeli v Angliji.

80 novih letališč je bilo zgrajenih v Egiptu med Kairo in libijsko mejo.

Lord Rothermere je daroval angleški vladi za kritje oboroževalnih stroškov 50.000 funtov (okoli 12 in pol milijona din).

Število čeških orožnikov, ki znaša danes 20.000, se bo zmanjšalo, ker da je za zmanjšano Češko-Moravsko to število preveliko.

V Franciji je prepovedan rimski list »Giornale d'Italia«, ki je eden glavnih listov Italije.

Ameriški senat je soglasno sprejel zakonski načrt, s katerim se dovoljuje kredit 270 milijonov dolarjev za povečanje Panamskega prekopa.

Iz Španije poročajo o velikem pomanjkanju živil. V nekaterih mestih trpi prebivalstvo naravnost lakoto.

Kitajci poročajo o velikih bojih v provinci Honan. Kitajske čete imajo premoč in so morali Japonci izprazniti več mest. Umakniti so se morali tako naglo, da niso mogli vzeti s seboj niti mrtvecev, kar store vedno. Na reki Han pa je zadelo 7 japonskih ladij na kitajske mine ter se je pet ladij potopilo. Okoli 100 Japoncev je utonilo.

Tudi sovjeti poročajo o velikih uspehih svojih čet na mongolsko-mandžurski meji. Vsi japonski napadi so bili odbiti in so imeli Japonci velike izgube. V letalskih bojih so izgubili letal: 28. julija: Japonci 5, 29. julija: Japonci 32, Rusi 4, 31. julija: Japonci 5, Rusi 1, 1. avgusta: Japonci 2, 2. avgusta: so sovjetska letala bombardirala japonsko letališče in uničila 11 letal, 3. avgusta so bila sestreljena 3 japonska, 4. avgusta pa 10 japonskih in 1 rusko letalo.

Št. 10.518/39.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 23. avgusta 1939. neposredno pismeno pogodbo za dobavo 1 prenosne gasilne motorne brizgalne z učinkom ca. 600 l/min., 14 atm. maksimalno, motor 8 do 10 ks. Ostali pogoji pri rudniku.

Državni rudnik v Velenju dne 3. avgusta 1939.

Lipski jesenski sejem

Začetek 27. avgusta

60% popusta na nemških železnicah, znatni popusti v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškega sajma, Beograd, Knez Mihajlova ulica br. 33 / 1.

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Tyrševa 33. Telefon 27-62

Josip Bezjak, Maribor, Gosposka ul. 25. Tel. 20-97

Obiščite 8. MARIBORSKI TEDEN

od 5. do 13. avgusta 1939.

Polovična voznina na železnicah od 1. do 17. avgusta 1939.

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIIJA

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo — Velika tekstilna razstava — Tujskoprometna razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Razstava narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna gledališka razstava — Skavitska razstava — Razstava malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču itd.

5.—6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev.

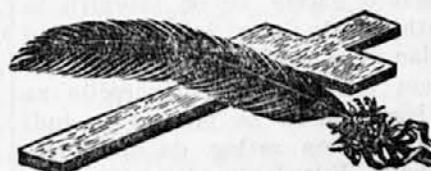
Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji!

Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!

Obiščite vinorodne Slovenske gorice!

Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

Neizmerne žalosti sporočamo, da je danes ob 8. uri zjutraj preminul v Rimskih Toplicah po kratkem, mučnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, naš dobri in skrbni soproj, oče in ded, gospod

LEVSTEK IVAN

TRGOVEC IN POSESTNIK

Dragega pokojnika bomo spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku v nedeljo, dne 6. avgusta 1939., ob pol 9. dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Sodražici.

Sodražica, dne 4. avgusta 1939.

Globoko žalujoči:

Jožefa, soproga; Ivan, Minka, Lojze, Franja, Danica, Vinko, Anton, Amalija, France in Pavla, otroci; vnuki in vnukinje, zet in snahi ter ostali sorodniki.